

■ Чытач папрасіў расказаць

ЯК НАБЫЦЬ ВЕТРАГЕНЕРАТАР ЦІ СОНЕЧНУЮ БАТАРЭЮ?

Прывітанне, паважаныя супрацоўнікі газеты «Звязда»! У мяне да вас вялікая просьба. Сёння часам сустрэнеш паведамленне то пра сонечныя батарэі, то пра ветрагенератар. А што гэта такое — падрабязна не ведаю. Хацеў бы набыць ветрагенератар магутнасцю прыкладна 15-20 кілават. Але якім павінен быць вецер? Пытанні экалогіі ў гэтай сувязі таксама цікавяць. Цікавяць мяне і сонечныя батарэі: устаноўка, што ад іх можна атрымаць? Я ветэран вайны і працы, інвалід другой групы. Ці акупіцца усё, калі замаўляць гэта «пад ключ»?

г.п.Глуск Марілёўскай вобласці.

Яўген Паўлавіч ПЛАЎСКІ,

Каб даць падрабязныя адказы на пытанне чытача, мы звярнуліся ў дэпартамент па энэргазэфектыўнасці Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі. Спецыялісты падзякавалі Яўгену Паўлавічу за інтарс, праяўлены да пытанняў выкарыстання ўзнаўляльных крыніц энергіі ў Беларусі, і далі разгорнутае тлумачэнне ўсяго, што цікавіла нашага чытача.

«Зараз сапраўды атрымала шырокае распаўсюджванне выкарыстанне такіх відаў узнаўляльных крыніц энергіі, як ветра і сонечная энергія.

Ветразэнергетыка — галіна энергетыкі, якая спецыялізуецца на пераўтварэнні кінетычнай энергіі руху паветраных мас у атмасферы ў электрычную, механічную, цеплавую ці любую іншую форму энергіі, зручную для выкарыстання. Такое пераўтварэнне можа ажыццяўляцца рознымі аргрэтатамі. Напрыклад, ветрагенератарам — для атрымання электрычнай энергіі, ветрамом — для пераўтварэння энергіі ветру ў механічную. Пры дапамозе паруса можна выкарыстоўваць энергію паветраных мас для транспарту.

Сёння існуюць даволі значныя шэраг ветразэнергетычных устаноўак (далей — ВЭУ), якія адрозніваюцца па магутнасці генератара, габарытах, размяшчэнні вост кручэння лопасцяў (гарызантальна — ці вертыкальна воевесья), колькасці гэтых лопасцяў і іншых параметрах. Трэба адзначыць, што пры выбары ВЭУ трэба кіравацца характарыстыкамі мясцовасці, на якой плануецца ўстаноўка ВЭУ, у тым ліку:

- наяўнасцю дастаткова адкрытай прасторы і наяўнасцю перашкод на ёй для руху ветру;
- вышыняй пляцоўкі над узроўнем мора;
- сярэднегадавай хуткасцю ветру на вышыні ротора ВЭУ».

Як распавялі далей спецыялісты, сучасныя ветраўстаноўкі зольныя пачаць вырацоўваць электраэнергію ўжо пры нязначных хуткасцях паветра (ад 2—3 метраў у секунду), аднак пры выбары канкрэтнага тыпу ВЭУ трэба браць да ўвагі сярэднегадавую хуткасць ветру, пры якой ветраўстаноўка дасягае намінальнай магутнасці (выпрацоўкі электраэнергіі па максімуме).

Варта адзначыць, што, па даных дзяржаўнай сеткі гідраметэаралагічных назіранняў, сярэднегадавы фонавы вецер у Беларусі на вышыні ўстаноўкі датчыкаў

напрамку і хуткасці ветру (10—12 метраў) складае 3—4 метры ў секунду. Аднак неабходна ўлічваць, што наяўнасць ветру не пастаянная, што вызначае, адпаведна, і непастанынасць вырацоўкі такімі ўстаноўкамі электрычнай энергіі.

«Кошт ВЭУ у асноўным залежыць ад яе канструкцыі. Так, напрыклад, кошт 1 кВт устаноўленай магутнасці гарызантальнавоасевыя ВЭУ невялікай магутнасці складае каля 1—2 тысяч долараў у залежнасці ад фірмы-вытворцы і комплектацыі ўстаноўкі. У выпадку прыняцця рашэння аб будаўніцтве ветразэнергетычнай устаноўкі вам неабходна кіравацца дзейнымі тэхнічнымі нарматыўнымі прававымі актамі, у тым ліку такімі дакументамі, як:

- «Ахова навакольнага асяроддзя і прыродакарыстанне. Правілы размяшчэння і праектавання ветразэнергетычных устаноўак»;
- «Ахова навакольнага асяроддзя і прыродакарыстанне. Парадак ацэнкі ветразэнергетычнага патэнцыялу пры размяшчэнні ветразэнергетычных устаноўак на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь».

Сучасныя ветраўстаноўкі зольныя пачаць вырацоўваць электраэнергію ўжо пры нязначных хуткасцях паветра (ад 2—3 метраў у секунду), аднак пры выбары канкрэтнага тыпу ВЭУ трэба браць да ўвагі сярэднегадавую хуткасць ветру.

Што тычыцца выкарыстання сонечнай энергіі... Сонечная батарэя — некалькі аб'яднаных фотазэлектрычных пераўтваральнікаў (фотазэлементаў) — паўправадніковых устроўстваў, пераўтваряючых сонечную энергію ў пастаянны электрычны ток.

Энергія можа выкарыстоўвацца як напрамку рознымі спажывацямі пастаяннага току, так і назапашвацца ў акумулятарных батарэях для далейшага выкарыстання ці пакрыцця пікавай нагрузкі, а таксама пераўтварэння ў пераменны ток напружаннем 220 В для сілкавання падключаных спажываючых пераменнага току. Кошт сонечнай электрастанцыі ў залежнасці ад тыпу сонечных элементаў вагаецца ў межах 1,5—5 долараў за 1 Вт устаноўленай магутнасці.

Паводле метэаралагічных звестак, у Беларусі ў сярэднім 150 дзён у год пахмурныя, 185 — з пераменнай воблачнасцю і 30 — ясныя.

Акрамя гэтага, варта адзначыць, што Нацыянальная праграмай развіцця мясцовых і ўзнаўляльных энэргакрыніц на 2011—2015 гады, зацверджанай пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 10.05.2011 № 586, з улікам кліматычных умоў Беларусі ў якасці асноўных кірункаў выкарыстання энергіі Сонца ў рэспубліцы вызначана яе выкарыстанне ў працэсах падагрэву вады і сушкі ў сельскагаспадарчых вытворчасці і для бытавых умоў пры дапамозе геліяводанагравальнікаў і розных геліяўстаноўак», — гаворыцца ў адказе з дэпартамента па энэргазэфектыўнасці Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі.

Паводле метэаралагічных звестак, у Беларусі ў сярэднім 150 дзён у год пахмурныя, 185 — з пераменнай воблачнасцю і 30 — ясныя. А сярэднегадавое наступленне сонечнай энергіі на зямную паверхню з улікам начэй і воблачнасці складае 243 калорыі на 1 квадратны сантыметр у суткі, што эквівалентна 2,8 кВт на квадратны метр у суткі, а з улікам каэфіцыента карыснага дзеяння (каля

«Юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі могуць прадаваць вырабленую з узнаўляльных крыніц энергіі электрычную энергію энэргазабеспэчальным арганізацыям ДВА «Белэнерга».

12 працэнтаў) — 0,3 кВт на квадратны метр у суткі. Эканамічная мэтазгоднасць укаранення ВЭУ ці сонечнай электрастанцыі, у тым ліку тэрмін іх акупнасці, вызначаецца на падставе адпаведнага тэхніка-эканамічнага абгрунтавання (далей — ТЭА).

«Юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі могуць прадаваць вырабленую з узнаўляльных крыніц энергіі электрычную энергію энэргазабеспэчальным арганізацыям ДВА «Белэнерга». Пры гэтым ім пры распрацоўцы ТЭА неабходна ўлічваць, што:

- у адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь ад 27 снежня 2010 г. № 204-З «Аб узнаўляльных крыніцах энергіі», уся прапанаваная электрычная энергія, вырабленая з узнаўляльных крыніц энергіі і якія пастаўляецца вытворцамі ў дзяржаўныя энэргетычныя сеткі, гарантавана набываецца дзяржаўнай энэргазабеспэчальнай арганізацыяй па стымуючых тарыфах;
- у адпаведнасці з пастановай Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь ад 30 чэрвеня 2011 г. № 100 «Аб тарыфах на электрычную энергію, вырабленую з узнаўляльных крыніц энергіі, і прызнанні страўішым сілу некаторых пастаноў Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь», тарыфы на электрычную энергію, вырабленую ў Рэспубліцы Беларусь з узнаўляльных крыніц энергіі юрыдычнымі асобамі, што не ўваходзяць у састаў дзяржаўнага вытворчага аб'яднання электраэнэргетыкі «Белэнерга», і індывідуальнымі прадпрымальнікамі, што адпускаюць энэргазабеспэчальным арганізацыям вышэйзгаданага аб'яднання, на электрычную энергію для прамысловых і прыраўнаваных да іх спажываюч з далучанай магутнасцю да 750 кВт*А, устаноўленых і праіздэкаваных на змяненне курсу беларускага рубля ў адносінах да долара ЗША (у адпаведнасці з пастановай Міністэрства эканомікі Рэспублікі Беларусь ад 28 лютага 2011 г. № 24 «Аб вызначэнні парадку індэксацыі цен на прыродны газ і тарыфаў на электрычную і цеплавую энергію»);

- Пры гэтым выкарыстоўваюцца каэфіцыенты:

- з выкарыстаннем энергіі ветру:
 - першыя дзесць гадоў са дня ўводу ў эксплуатацыю устаноўак па выкарыстанні ўзнаўляльных крыніц энергіі (далей — устаноўак) — 1,3;
 - наступныя дзесць гадоў эксплуатацыі устаноўак — 0,85;
- з выкарыстаннем энергіі сонца:
 - першыя дзесць гадоў са дня ўводу ў эксплуатацыю устаноўак — 3;
 - наступныя дзесць гадоў эксплуатацыі устаноўак — 0,85».

Сяргей РАСОЉКА

■ Жніво-2013

НЕ СЯДЗЕЦЬ У АНЛАЙНЕ, КАЛІ ПРАЦУЕШ НА КАМБАЙНЕ

На палях Ганцавіцкага раёна ўбірае хлеб унікальны моладзевы экіпаж: галоўны інжынер сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва «Цельшына» Вадзім Равінскі і навучнец Пінскага аграрна-тэхнічнага каледжа Улад Амельяноў. Аднавяскоўцы ведаюць, што Улад — сын старэйшых гаспадаркі, але факт яго працы падчас летніх канікулаў на камбайне і трактары нікога не здзіўляе: бацька выхоўвае сына ў строгаці і выключна па-мужчынску, каб умеў рабіць калі і не ўсё, то многае.

Галоўны інжынер гаспадаркі Вадзім Равінскі — малады спецыяліст. Год там ён закончыў магістратуру, а яшчэ раней — Беларускі аграрны тэхнічны ўніверсітэт, і вярнуўся ў родны раён. У суседняй гаспадарцы жывуць і працуюць яго бацькі.

— Недахоп механізатараў у нашым СВК адчуваецца, асабліва — перад пачаткам жніва, калі трэба пасадзіць людзей яшчэ і на камбайны, — адзначае спецыяліст аддзела кадраў СВК «Цельшына» Таццяна Ясько. — Таму, калі ў мінулым годзе даведліся, што да нас прыходзіць малады спецыяліст з вышэйшай інжынернай адукацыяй, прапанавалі яму

папрацаваць камбайнерам. Вадзім Мікалаевіч пагадзіўся і нават раней за тэрмін выйшаў на працу. А сёлета ўжо сам выракаў жаданне ўбіраць хлеб.

Пры гэтым ён не пакінуў і асноўнай дзейнасці: займаецца інжынернымі справамі.

— Сваім маладым памочнікам я задаволены, — кажа Равінскі. — Улад добра ведае тэхніку, у яго ёсць правы трактарыста. Носі колі не задзірае і не мае звычайна падкрэсліваць, што ён сын старэйшых.

Бацька і сын Амельяноўчы жывуць удзвух. Аляксандр Цімафеевіч з раіцы да ночы на працы, а пры доме ёсць агарод і

гаспадарка, якой у асноўным займаецца Улад. Пасядзець за камп'ютарам ён можа толькі глыбокай ноччу — праўда, ядроўга, бо кожны дзень трэба ўставаць на світанку.

У той дзень заахоўчы моладзевы экіпаж, які дасягнуў добрых намотаў на бедных глебах (у СВК «Цельшына» самы нізкі бал зямлі ў раёне), прыхрала прафсаюны лідар мясцовых аграрыяў Наталія Кандратовіч. Атрымаўшы падарункі, хлопцы паспяшаліся за штурвал камбайна: вельмі надарэчы насуювалася навалынічная хмара...

Паліна ГАЛІЕЎСКАЯ

ЗАМЕСТ ГЛАБАЛЬНАГА ПАЦЯПЛЕННЯ МОЖА НАСТАЦЬ ПАХАЛАДАННЕ

Прагнозы вучоных, што да 2050 года клімат на Зямлі стане на 1,5 градуса цяплейшы, не пацярджваюцца фактамі. З пачатку ХХ стагоддзя сярэднегадавая тэмпература сапраўды павялічылася на 0,6 градуса, а ў апошніе дзесяцігоддзе раптам перастала расці. Які лівіць галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута прыродакарыстання акадэміі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Уладзімір Логінаў, не выключана, што ў будучым клімат пачне змяняцца па іншым сцэнарыі. Карэспандэнт БЕЛТА пацікавілася ў вучонага аб тым, як у далейшым могуць паводзіць сябе сярэднегадавыя тэмпературы, да якіх наступстваў прывядуць змяненні, ці ўдасца чалавечтву прыстасавацца да новых умоў.

ЛЕТА СТАЛА БОЛЬШ ГАРАЧАЕ, А ЗІМА — ХАЛАДНЕЙШАЯ

Уладзімір Логінаў упэўнены: уплыў на клімат парніковых газаў моцна перабольшаны. Доўгі час лічылася, што пацяпленне выклікана павелічэннем канцэнтрацыі ў атмасферы перш за ўсё вуглякіслага газу і метану. Пры гэтым за апошнія 10—15 гадоў аб'ёмы выкідаў парніковых газаў павялічыліся прыкладна на 30 працэнтаў, а тэмпература чамошці перастала рэагаваць на такія змяненні. Кліматолагам не дае спакою і іншы парадокс: летнія тэмпературы за апошнія 130 гадоў тройчы былі анамальна высокімі. Аднак з павелічэннем аб'ёмаў выкідаў парніковых газаў гэта звязана не было.

Моцным кліматоўтваральным фактарам з'яўляюцца вулканічны, лівіць Уладзімір Логінаў. Кожны раз пасля вывяржэння найбольш буйных з іх, напрыклад Эль-Чычона, на планеце становілася халаднаей. Гэта звязана з тым, што вул-

малі вулканічнай тэорыяй не растлумачыш». Напрыклад, з 90-х да пачатку дзвухдзясятых гадоў тэмпература зімой была намога больш інтэнсіўна, чым летам, што звязалася з тэорыяй парніковага пацяплення. А потым звыклі сцэнарыі змяніліся. Летнія тэмпературы пачалі расці хутчэй, а зімы сталі больш суровымі. «Атрымліваецца, на клімат уплываюць іншыя фактары, пра якія мы павіны ведаем недастаткова», — зрабіў выснову вучоны.

АГРАРЫ І СПРАБУЮЦЬ УГНАЦЦА ЗА НАДВОР'ЕМ

Пад уплывам змяненняў, якія адбыліся за апошнія дзесяцігоддзі, флора і фаўна Зямлі сталі іншымі. Пацяпленне не прайшло бясследна і для ключавых сектараў сусветнай эканомікі — лясной, воднай, сельскай гаспадаркі. Гэта добра відаць і на прыкладзе Беларусі. «За апошнія 15 гадоў аб'ёмы збору збожжа ў рэспубліцы вар'іраваліся ад 3,5 да 10 мліт. Прынамсі, 30 працэнтаў змяненняў ураджайнасці абумоўлены кліматычнымі ваганнямі», — адзначае Уладзімір Логінаў. У пацяплення ёсць і негатывіўныя бакі. З-за таго, што другая палавіна лета стала больш гарачай і сухой, знізлася ураджайнасць многіх традыцыйных для рэспублікі культур, напрыклад сярэдніх і позніх сартуў бульбы, капусцы, не лепшым чынам змяненні клімату паўплывалі на ўраджайнасць лёну.

Паводле існуючых прагнозаў, умовы надвор'я і кліматычныя ўмовы ў Беларусі могуць стаць больш экстрэмальнымі: умоўнацца засухі, шквалы, стануць больш частымі познія вясны і раннія асення замарзакі, паводкі. Калі паўночныя раёны ад пацяплення клімату выйграюць, то паўднёвыя праіграюць. У Віцебскай вобласці, дзе будзе найменш сыра, умовы для вядзення сельскай і лясной гаспадаркі палепшацца, у той час як у Брэсцкую і Гомельскую вобласці пацяпленне прынясе моцныя засухі, зробіць глебы, больш высоку пажарную небяспеку. У выніку частка карысных плошчаў можа быць страчана.

З улікам гэтых ведаў у Беларусі вядзецца работа па пераарыентацыі кліматазалежных сектараў эканомікі на новыя ўмовы. У прыватнасці, распрацаваны Стратэгія адаптацыі лясной гаспадаркі да змяненняў клімату да 2050 года і Дзяржаўная праграма мер па змякчэнні наступстваў змянення клімату на 2013—2020 гады. Ужо на працягу некалькіх гадоў леснікі эксперыментуюць з вырошчваннем дрэў паўднёвых парод, аграры актыўна асвойваюць цеплалюбівыя культуры — кукурузу, сою, проса. Плошчы, дзе да гэтага вырошчвалі традыцыйныя для Беларусі бульбу, агуркі, капуста, скажываюцца. Паводле слоў Уладзіміра Логінава, ужо цяпер з-за пацяплення клімату вегетацыйны перыяд у раслін стаў больш доўгім. «Гэта стварыла спрыяльныя ўмовы для сярбы яравых

У КАЗАХСТАНЕ САБРАНЫ ПЕРШЫ БЕЛАЗ

Першы кар'ерны 45-тонны самазвал БелАЗ-7547 сабраны ў Карагандзе на сумесным прадпрыемстве «КазБелАЗ».

Паводле слоў кіраўніка Карагандзінскай вобласці Казахстана Бауржана Абдзішава ў вобласці рэалізуецца шэраг праектаў з удзелам беларускіх партнёраў, адзін з якіх — вытворчасць запасных частак і зборка тэхнікі пад маркай «КазБелАЗ». Казахстанскія партнёры спадзяюцца, што БелАЗаў будзе больш і па колькасці, і па грузападымальнасці.

Кіраўнік беларускай дэлегацыі таксама лівіць, што ўзаемавыгаднае супрацоўніцтва будзе развівацца. «Сёння мы падводзім першапачатковы вынік нашай

сумеснай дзейнасці, і гэты вынік абнадзеівае. Тыя дамоўленасці, якія ёсць, пачалі ўвасабляцца ў жыццё», — сказаў Барыс Батура.

Зборка першага самазвала зроблена з камплектуючых і па тэхналагічнай дакументацыі БелАЗа, атрымана дэкларацыя аб адпаведнасці патрабаванням тэхнічнага рэгламенту Мытнага саюза. Плануецца, што за год у Карагандзе будзе збірацца больш за 30 машын. Дарчыні, пакупнікі першыцца ўжо ёсць.

Як адзначыў генеральны дырэктар БелАЗа Пётр Пархомчык, прадпрыемства поўнасцю даярае казахстанскім партнёрам, якія прайшлі падрыхтоўку ў Жодзіне. Улічваючы, што толькі ў Карагандзінскай вобласці працуе больш за 220 аўтамабіляў БелАЗа, тут існуюць добрыя перспектывы для супрацоўніцтва.

У рамках візіту беларускай дэлегацыі таксама быў падпісаны дылерскі дагавор паміж мясцовай кампаніяй «ГемМаш» і холдынгам «Амкадор» па сэрвісным абслугоўванні дарожна-будаўнічай і камунальнай тэхнікі беларускай вытворчасці. Акрамя таго, у Карагандзінскай вобласці з удзелам беларускіх партнёраў будзе наладжана вытворчасць даільнага абсталявання, вядуцца перамовы аб будаўніцтве малочнааваарных ферм і завода па перапрацоўцы малака.

Плануецца і яшчэ адзін ці кавы сумесны праект: адзін з мясцовых конеавадар будзе збіраецца купіць у Беларусі жарабцоў пароды «савецкі чыжкавоз», каб шляхам скрывавання з мясцовымі «жаб» вывесці новую мясную пароду.

Пятро РАМАНЧУК.

АСНОЎНЫЯ САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНЫЯ ПАКАЗЧЫКІ БЕЛАРУСІ У СТУДЗЕНІ-ЛІПЕНІ 2013 ГОДА

*Данячы дэталі прадукцыі на кожны месяц да сярэднемесячнага аб'ёму прамісловай прадукцыі склааюць: 74,4%.

Крыніца: Нацыянальны статыстычны камітэт Беларусі.

«Генафонд» хлебнай ніве

Супрацоўніцтва ўладзімірскіх і жодзінскіх селекцыянераў можа служыць прыкладам разумнага спалучэння навуковага пошуку і выкарыстання ўжо дасягнутага выніку.

Навошта «вынаходзіць веласіпед», калі ў суседа ён ужо стаіць у двары? Таму больш чым 20 гатункаў збожжавых культур беларускай селекцыі праходзяць выпрабаванні на палях Юр'еву-Польскага сорта-ўчастка, насенняродных гаспадарак «Краснасельскае» і «Судальскай зоры», якія, да таго ж, надзелены дылерскім правам па рэалізацыі нашага насення на тэрыторыі Расійскай Федэрацыі. І яно калісцідна на многіх тысячах гектараў розных рэгіёнаў. Ужо ў вытворчых умовах пацверджана іх высокая прадуктыўнасць, каштоўныя біялагічныя ўласцівасці, эканамічная эфектыўнасць.

Паміж Уладзімірскім НДЦСГ і Цэнтрам ААН Беларусі па земляробстве заключаны дагавор аб сумеснай дзейнасці па праграме «Генафонд» і экалагічным выпрабаванні новых гатункаў з наступным прасоўваннем іх на расійскі рынак. У сваю чаргу, на выпрабаваннях у Беларусі знаходзіцца 10 нумарных уладзімірскіх гатункаў.

Стрэнцы калег у Жодзіне і на Верхняволжскай зямлі — гэта абмен вопытам, думкамі і прапановамі па паглыбленні ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва. Фёдар Прывалаў, дырэктар Цэнтра Станіслаў Грыб, дырэктар Нясвіжскай доследнай навуковай станцыі па цукровых бураках Іосіф Татур, іншыя вучоныя ў сваіх дакладах і паведамленнях у рамках Дзён поля, навукова-практычных канферэнцый акцэнтуюць увагу на актуальных пытаннях навуковага забеспячэння інавацыйнага развіцця раслінаводства, стане і перспектывах галіны. Тут галоўнае — не пахваліцца, а ўменне вучыцца адзін ад аднаго, вызначыць найбольш аптымальны шлях вырашэння праблем, каб пазбегнуць недарэчных памылак. З Судальскага і Юр'еву-Польскага раёнаў беларускія гатункі яравой пшаніцы «Дар'я», «Соф'я», ячменю «Зазерскі», «Атаман» і іншыя распаўсюджаны ў 37 рэгіёнах Федэрацыі. На дзяржаўныя выпрабаванні знаходзіцца ў дзвюх краінах гатункі яравага трыцкале «Паміць Меражко», азімага жыта «Бета» (Беларусь)—Татарстан».

У Дзяржрээст Расійскай Федэрацыі ўжо ўключаны азімыя трыцкале «Міхась», «Крыштал», «Дзя», яравыя «Ульяна», «Лотас». Усёго нашы суседзі-хлебаводы выкарыстоўваюць 38 гатункаў збожжавых, зернебабовых, алейных культур, створаных беларускімі вучонымі-аграрыямі. Падлічана, што за межамі нашай краіны (а гэта Украіна, Літва, Латвія, Германія, Англія) ураджаў фарміруюць на двух мільёнах гектараў з насення, якое ўпершыню ўзышло на жодзінскіх доследных дзелянках. З гэтых двух мільёнаў, вядома ж, асноўны клін знаходзіцца ў братаўня Расіі.

Ці мог ён быць шырэйшым? Адназначна — так. Шмат яшчэ бюракратычных перашкод на шляху ўжо гатовага насення да буйной вытворчасці з-за валакаты з сартыфікацыяй. (Як тут не ўспомніць нядаўні горкі вопыт з пастаўкамі на расійскі рынак беларускай прадукцыі жывёлагадоўлі?) Але гэта ўжо справа не вучоных, а дзяржаўных органаў, тым больш у Саюзнай дзяржаве.

Напрацоўкі беларускіх селекцыянераў, укараненне іх дасягненняў у шырокую сельскагаспадарчую вытворчасць выклікаюць павагу ў калег РФ, усёй СНД. Многае яны выкарыстоўваюць у паўсядзённым практыцы. Яшчэ ў пачатку новага стагоддзя нашы земляробы адчувалі дэфіцыт высокаурджайных гатункаў збожжавых, зернебабовых. Даволі значную колькасць насення даводзілася купіць за мяжой. Сёння ў іх шырокі выбар перспектывных, устойлівых да розных хвароб і перападаў надвор'я гатункаў. Гамя іх, як кажуць, на лубы густ — 316 найменняў. Яны займаюць 76% пасяўных плошчаў у рэспубліцы. Калі б гэта насенне мы набылі за мяжой, то давалося б патраціць як мінімум 700 мільянаў долараў.

А тое, што айчыныя збожжавыя канкурэнтаздольныя, могуць даць фору імпартным аналагам, перададзец розныя лагодныя каталікі, яскрава сведчыць сёлётнае жніво. Колас умалотны, толькі крыху лягчайшы за леташні, рэкордны. Зноў будзе амаль па тоне збожжа ў разліку на чалавека. Сусветны ўзровень. Можна сцвярджаць, што гэтая лічба стабілізавалася, вялікі адмоўны адхіленні не мае. Дзякуючы не толькі руплівым рукам сельгаспрадцў і адуляўнаму роздзуму вучоных-аграрыяў.